

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172
4, 7, 8, 9 IR 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Priimant Lietuvos Respublikos Labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 4, 7, 8, 9 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-104 buvo siekiama palengvinti paramos teikimo sąlygas, nustatant, kad paramos gavėjais gali būti fiziniai asmenys, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir atvejais, tiesiogiai dalyvaujantys ekstremalios situacijos likvidavime ir padarinių šalinime. Fiziniai asmenys, kurie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir atvejais, tiesiogiai dalyvauja ekstremalios situacijos likvidavime ir padarinių šalinime, turi paramos gavėjo statusą ir jiems netaikomos šio įstatymo 13 straipsnio nuostatos.

Specialiųjų tyrimų tarnyba (toiau - STT) atliko Labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 4, 7, 8, 9 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-104 antikorupcinį vertinimą (toliau – Antikorupcinis vertinimas). STT antikorupciniame vertinime pažymima, kad „Pagal teisinį reglamentavimą esminės ir Fiziniams asmenims suteiktos paramos kontrolės užtikrinimo požiūriu reikšmingos pareigos (pateikti duomenis) suteiktos juridiniam asmeniui, kuris priima (iš paramos teikėjo) ir paskirsto (Fiziniams asmenims) paramą. Tačiau kadangi pagal Įstatymą paramos paskirstymo funkcijas įgyvendinančio juridinio asmens pareigų arba galimų įpareigojimų turinys yra siauresnis (negu atvejais, jeigu juridinis asmuo būtų tiesioginis paramos gavėjas), *egzistuoja rizika, kad juridinis asmuo, žinodamas apie duomenų apie suteiktą paramą didesnio latentškumo aspektą (ypatingai atvejais, kada paramos teikiama anonimiškai) gali siekti pasiekti nesąžiningai (pavyzdžiui: gautą paramą paskirstyti neužtikrindamas paramos skyrimo visiems Fiziniams asmenims principo ar net siekti pasisavinti Fiziniams asmenims skirtos paramos lėšas).*“

Taip pat STT savo antikorupciniame vertinime nurodo „Manytume, kad juridinio asmens nesąžiningo elgesio rizikos veiksniams pasireikšti gali būti palankios Įstatymo nuostatos, kad Fiziniams asmenis paramos gavėjo statusas suteikiamas automatiškai, o konkrečius tokį statusą turinčius (ir potencialius paramos gavėjus) Fizinius asmenis galima identifikuoti tik atlikus papildomus veiksmus (pavyzdžiui, iš su juridiniu asmeniu sudarytų savanoriavimo sutarčių). Taip pat *konkrečių Fizinių asmenų (kuriems parama buvo paskirstyta) tapatybės identifikavimas tiesiogiai priklauso nuo juridinio asmens valios ir sąžiningumo teikiant duomenis Apraše nustatytiems subjektams.*“

Specialiųjų tyrimų tarnyba papildomai nurodė, kad Valstybinė mokesčių inspekcija 2022 m. rugpjūčio 9 d. (raštas Nr. R-3280) Specialiųjų tyrimų tarnybą informavo, kad iki 2022 m. gegužės 22 d. iš juridinių asmenų nėra pateikta duomenų apie 2021 m. Fiziniams asmenims suteiktą paramą. Taigi, darytina išvada, kad įstatymo nuostatos galimai niekuomet nebuvo praktikoje panaudotos ir dėl to yra ne tik keliančios neskaidrumo riziką, bet ir, kaip praktika parodė, negyvos kaip perteklinės teisės sistemoje. Dėl šių priežasčių siūlytina aukščiau nurodytų nuostatų atsisakyti.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė jį pasirašę Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptariamai teisiniai santykiai.

Pagal šiuo metu galiojančio Labdaros ir paramos įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 2 dalies nuostatas fiziniai asmenys, kurie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir atvejais tiesiogiai dalyvauja likviduojant ekstremaliąją situaciją ir šalinant jos padarinius (toliau – Fiziniai asmenys), turi paramos gavėjo statusą ir jiems netaikomos Lietuvos

Respublikos labdaros ir paramos įstatymo (toliau – Labdaros ir paramos įstatymas) 13 straipsnio nuostatos (reglamentuojančios paramos gavėjo statuso suteikimo / panaikinimo tvarką).

Pagal Įstatymo 2 straipsnio 3 dalies nuostatas šie Fiziniai asmenys paramos gavėjais tampa ir įgyja teisę gauti paramą, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir atvejais tiesiogiai dalyvauja likviduojant ekstremaliąją situaciją ir šalinant jos padarinius.

Pagal Įstatymo 5 straipsnio nuostatas šie Fiziniai asmenys turi teisę netvarkyti pagal šį įstatymą gaunamos ir panaudojamos paramos apskaitos, neprivalo atsiskaityti už gaunamą paramą ir (ar) jos panaudojimą ir jiems netaikomos Labdaros ir paramos įstatymo 11 straipsnio („labdaros ir paramos apskaita ir viešinimas“) nuostatos.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Priėmus siūlomą reguliavimą teisės sistemoje neliktų neskaidrių ir apmirusių, praktikoje nenaudotų, nuostatų, kuriomis fiziniams asmenims paramos gavėjo statusas suteikiamas ekstremaliosios situacijos metu, o tokie asmenys atleidžiami nuo pareigos vykdyti gautos paramos apskaitą bei vykdyti kitokias labdaros ir paramos įstatymo 11 straipsnyje nustatytas prievolės.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Įstatymo projektas neigiamų pasekmių neturės, priešingai, bus pašalinti teisiniai neaiškumai bei prielaidos neskaidriai veiklai atsirasti.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai neturės bet užtikrins didesnę labdaros ir paramos panaudojimo skaidrumą.

7. Galima priimtų įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įstatymo inkorporavimui į teisinę sistemą kitų teisės aktų priimti ar keisti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymo projektas naujų sąvokų nenustato, todėl jo įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nereikia.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymo įgyvendinimui papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks, taip pat nenumatoma ir papildomo lėšų sutaupymo.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projekto rengimo metu specialistų vertinimų ar išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „labdara“, „parama“, „ekstremali situacija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Seimo nariai

Agnė Širinskienė

Remigijus Žemaitaitis

Andrius Palionis

Rita Tamošūnienė

Česlav Olševski

Beata Petkevič

Jonas Pinskus

Petras Gražulis

Asta Kubilienė